

Pirmosios pagalbos veiksmai ištikus epilepsijos priepuoliui

Traukuliai yra nevalingi, nekontroliuojami, pasikartojantys raumenų susitraukimai. Traukuliai ir sąmonės netekimas rodo, kad žmogus serga pavojinga liga ir jo būklei gresia pavojus. Užsitęsęs traukulių priepuoliui, pabrinksta galvos smegenys, pažeidžiami svarbiausi gyvybiniai centrai, žmogus gali mirti. Priepuoliai gali pasireikšti ne tik traukuliais, bet ir kitais judesių sutrikimais, jutimo, pojūčių, sąmonės, suvokimo, emocijų, elgesio pokyčiais, kurie atsiranda dėl nenormalių smegenų elektrinių išlydžių.

Epilepsija – būklė, kuriai būdingi pasikartojantys nenormalūs smegenų elektriniai iškrūviai, galintys sukelti epilepsinius priepuolius. Epilepsija sergantys žmonės prieš prasidedant traukuliams gali jausti neįprastus pojūčius. Todėl jie gali įspėti ką nors apie gresiančius traukulius ir ramiai atsisėsti, kol jie dar neprasidėjo. Epilepsija kaip liga žinoma nuo gilios senovės. Tai – dažniausia vaikų ir suaugusiųjų neurologinė liga.

Epilepsiją sukeliančios priežastys

Epilepsiją sukelti gali įvairios priežastys: vaikų – vystymosi, medžiagų apykaitos sutrikimai, gimdymo patologija, infekcija, trauma, genetinės priežastys. Suaugusių žmonių – galvos smegenų trauma, insultas, smegenų navikas ar infekcija (meningitas, encefalitas, smegenų abscesas, parazitai), elektrolitų pusiausvyros sutrikimas, gliukozės ar deguonies trūkumas, genetinės priežastys.

Sergantiems epilepsija žmonėms priepuolius gali sukelti miego trūkumas, fizinė ir emocinė įtampa, blykčiojančios šviesos, alkoholis, tam tikri medikamentai, netinkamas vaistų nuo epilepsijos vartojimas.

Traukuliai būna didieji (išplitę visame kūne) ir mažieji. Traukulių priepuolių klinikinė išraiška priklauso nuo to, iš kurios galvos smegenų žievės srities jie kyla. Traukuliai gali pasireikšti kūno dalių įsitempimu (toniniai traukuliai) arba trūkčiojimu (kloniniai traukuliai). Prasidėję veide, vienoje rankoje ar kojoje arba tos pačios pusės abiejose galūnėse, traukuliai gali išplisti į kitas kūno dalis. Žmogus netenka sąmonės, visas kūnas ir galūnės įsitempia, po to pradeda trūkčioti, vėliau atsipalaiduoja. Žmogus gali nevalingai nusišlapinti ar išsituštinti, vėliau tam tikrą laiką nereaguoja į aplinką, gali būti sumišęs, neprisimena priepuolio. Toks priepuolis vadinamas išplitusiu toninių ir kloninių traukulių priepuoliu (didžiuoju). Kai priepuolio metu žmogus išlieka sąmoningas, tokie priepuoliai vadinami paprastaisiais.

Kaip atpažinti?

Mažųjų traukulių požymiai:

- Kelias ar keliolika minučių žmogus nereaguoja į aplinką.
- Nedidelis veido, lūpų, vokų trūkčiojimas.
- Nevalingi judesiai (kramtymas, čepsėjimas).
- Pasibaigus traukuliams, žmogus jų neprisimenama.

Didieji traukuliai:

- Staigus sąmonės netekimas.
- Galva atsilošia atgal, liemuo išsiriečia lanku.
- Atsiranda visų raumenų traukuliai.

Epilepsijos priepuolio požymių atsiradimo seka (dažniausiai)

- Staigus riktelėjimas.
- Sustingimas.
- Sąmonės sutrikimas.
- Žvilgsnis į viršų.
- Ritmiški raumenų traukuliai.
- Veido pamėlynavimas.
- Putos iš burnos.
- Nevalingas šlapinimasis.
- Garsus kvėpavimas.
- Vyzdžių išsiplėtimas.
- Miegas.

Pirmosios pagalbos veiksmai

- Jei matote, kad žmogus krinta, prilaikykite jį, kad kristų saugiai.
- Jei įmanoma, pasistenkite prilaikyti nukentėjėlio galvą kritimo metu.
- Patraukite visus pavojingus aštrius, kietus daiktus, kad nesusižalotų.
- Prisiminkite traukulių pradžios laiką.
- Atlaisvinkite drabužius.
- Jei ištinka mažieji traukuliai, padėkite žmogui patogiai atsisėsti, patraukite visus pavojingus aplink esančius daiktus.
- Ramiai kalbinkite ir raminkite žmogų.
- Likite su juo, kol būklė taps visiškai normali.
- Kvieskite greitąją medicinos pagalbą.
- Pasibaigus traukuliams, atverkite kvėpavimo takus ir patikrinkite kvėpavimą.
- Jei reikia, atlikite krūtinės ląstos paspaudimus ir įpūtimus (pradinio gaivinimo santykis 30:2).
- Jei žmogus kvėpuoja, paguldykite į stabilią šoninę padėtį ir stebėkite gyvybines funkcijas: sąmonę, kvėpavimą, pulsą.

Ko negalima daryti?

- Tarp dantų nedėkite jokių kietų daiktų.
- Neslopinkite traukulių fizine jėga.
- Nevežkite į ligoninę priepuolio metu.

Skubiai kvieskite greitąją medicinos pagalbą šiais atvejais:

- Traukuliai trunka ilgiau nei 5 min.
- Traukuliai kartojasi.
- Traukuliai atsirado pirmą kartą gyvenime ir žmogus nežino jų priežasties.
- Traukuliai ištiko cukriniu diabetu sergantį žmogų.
- Traukuliai ištiko nėščią moterį ar kūdikį (karščiuojantį).
- Po traukulių žmogus neatgauna sąmonės.

Vida Dubinskienė,

Sveikatos mokymo skyriaus sveikatos edukologė,

Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centras